Tekniska nämnden

Föredragningslista 24.9.2026/Ärende nr 7

Delegering av befogenheter från nämnd till tjänsteinnehavare i frågor som gäller undantag och placeringstillstånd i enlighet med lagen om områdesanvändning och bygglagen

Förslag

Jag föreslår att tekniska nämnden inte ska besluta att delegera tekniska nämndens befogenheter vid tillståndsförfaranden enligt 30 § 23–31 punkten samt 33–34 punkten i Lovisa stads förvaltningsstadga till stadsplaneringschefen eller dennes ställföreträdare.

Motivering

I vissa fall är det nödvändigt att delegera beslutanderätt för att dagliga rutinärenden ska kunna skötas smidigt. Delegeringen av tekniska nämndens befogenheter vid tillståndsförfaranden enligt 30 § 23–31 punkten samt 33–34 punkten i Lovisa stads förvaltningsstadga till stadsplaneringschefen eller dennes ställföreträdare kan anses vara väldigt omfattande och betydande. Om en delegering emellertid är alltför omfattande, så som i detta fall, eller om den hänger samman med lika behandling av medborgare, kan den försämra förvaltningsverksamhetens laglighet, inskränka medborgarnas rätt till deltagande och flytta över makt från demokratiska strukturer till tjänstemannamaskineriet. Frågor som gäller undantagslov handlar alltid också om likabehandling av medborgare. Detta innebär att ett enskilt beviljat undantagslov lätt kan bli ett ”precedensfall” som också alla andra kan åberopa. En enhetlig avgörandepraxis innebär att man i liknande fall ska fatta liknande beslut, och om myndigheten beviljar en sökande undantagslov på vissa grunder, måste den också bevilja undantagslov åt andra sökande med identiska omständigheter och motiveringar. Myndigheten får inte utöva den

prövningsrätt som den blivit beviljad på ett godtyckligt sätt, utan beviljandet eller avslaget av ett undantagslov måste alltid grunda sig på lagstadgade kriterier och objektiva skäl. Därför kan de frågor som gäller undantag och placeringstillstånd i enlighet med lagen om områdesanvändning och bygglagen som fullmäktige delegerat till tekniska nämnden inte simpelt och otvetydigt indelas i ”ringa frågor med mindre betydande konsekvenser” som delegeras till tjänsteinnehavaren och i ”betydande frågor” som nämnden ska fatta beslut om. Undantagslovsärenden är inte så brådskande att inte tekniska nämnden skulle hinna samlas för att behandla dem.

En överdriven delegering av ett organs beslutanderätt till tjänsteinnehavare medför flera administrativa, demokratiska och juridiska problem. Även om man med delegering ofta eftersträvar administrativ flexibilitet och effektivitet, undergräver överdriven delegering de grundläggande principerna för utövning av offentlig makt.

De väsentligaste problemen är följande:

1. Den demokratiska kontrollen och det politiska ansvaret mister sin klarhet

- Demokratin vittrar sönder: Invånarna i en kommun eller ett välfärdsområde väljer förtroendevalda (såsom fullmäktige eller en nämnd) för att företräda dem. Om befogenheter delegeras till tjänsteinnehavare i alltför hög grad förflyttas den faktiska beslutsmakten från de beslutsfattare som valts genom val till tjänsteinnehavare som inte valts genom val.
- Det blir svårare att bära det politiska ansvaret: Organet bär det politiska ansvaret för beslut. Om tjänsteinnehavare fattar en stor del av betydande beslut ensamma, blir ansvaret oklart och det politiska organet kan inte längre styra verksamheten på ett effektivt sätt.

2. Öppenheten och den offentliga debatten minskar

- Mer sluten beredning: Organens sammanträden (speciellt fullmäktigeorganens) och protokollen över dem är i regel offentliga, och öppen politisk debatt förs om ärendena. Tjänsteinnehavarbeslut fattas inom tjänsten, vilket innebär att det offentliga skedet med föredragningslista och debatt uteblir totalt.
- Svårare uppföljning: Även om också tjänsteinnehavarbesluten är offentliga, är det betydligt tyngre för kommuninvånare och medier att följa ett stort antal beslut än enhetliga organsammanträden.

3. Rättsskydds- och överklagandesystemet belastas

- Man får vanligtvis inte söka ändring i ett beslut som fattats av en tjänsteinnehavare direkt genom att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen, utan man måste först begära omprövning hos det tillbörliga organet (begäran om omprövning). En överdriven delegering ökar kommuninvånarnas behov av att framställa omprövningsbegäranden, vilket förlänger den slutliga behandlingstiden av ärenden och belastar själva organet retroaktivt.
- Brist på kollektiv prövning: En enskild tjänsteinnehavare fattar beslutet ensam, varvid den mångsidiga prövning som ett kollegialt organ erbjuder och som fokuserar på olika aspekter saknas. Detta ökar risken för felaktiga eller ensidiga tolkningar.

4. Laglighetsproblem och befogenhetsgränser

- Överdriven och oklar delegering leder lätt till situationer där en tjänsteinnehavare fattar beslut som juridiskt sett bör fattas av det överordnade organet.
- Om befogenheter sammankedjas (delegerade befogenheter delegeras vidare till en underlydande tjänsteinnehavare) kan kontrollen över vem som utövar den offentliga makten och på vilka grunder förloras totalt.

5. Jävsrisker

- När i synnerhet betydande beslut om undantag som är ekonomiska för individen eller som gäller individen koncentreras endast till en eller ett fåtal tjänsteinnehavare, ökar risken för osakligt inflytande och jäv jämfört med ett stort förtroendeorgan.

Kari Hagfors

ledamot i nämnden